

برنامه ریزی درسی

تلفیق چند فرهنگ‌گرایی، ساختن-
گرایی و اصلاحات آموزش و پرورش

ویرایش چهارم

تالیف:

هنسون تی کنت

ترجمه:

مرتضی شعبانی

دانشجوی دکتری دانشگاه علامه طباطبایی

زهرا افشار کهن

اکبر هدایتی

بابک سلمانی

سید علی خالقی نژاد

انتشارات آوای نور

تهران- ۱۳۹۶

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

سرشناسه	: هنسون، کنت T Henson, Kenneth
عنوان و نام پدیدآور	: برنامه‌ریزی درسی: تلفیق چند فرهنگ‌گرایی، ساختن‌گرایی و اصلاحات آموزش و پرورش / تالیف هنسون‌تی. کنت؛ ترجمه مرتضی شعبانی ... او دیگران.
مشخصات نشر	: تهران : آوای نور، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۶۱۶ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۱۷۱-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: ترجمه مرتضی شعبانی، اکبر هدایتی، زهرا افشارکهن، سیدعلی خالقی‌نژاد، بابک سلمانی.
یادداشت	: عنوان اصلی: Curriculum planning, integrating multiculturalism, constructivism and education reform, 4th ed ۲۰۱۰
عنوان دیگر	: تلفیق چند فرهنگ‌گرایی، ساختن‌گرایی و اصلاحات آموزش و پرورش.
موضوع	: برنامه‌ریزی درسی -- ایالات متحده -- نمونه پژوهی
موضوع	: تحولات آموزشی -- ایالات متحده -- تاریخ -- قرن ۲۱م.
موضوع	: آموزش و پرورش چند فرهنگی -- ایالات متحده -- نمونه پژوهی
موضوع	: ساختارگرایی (آموزش و پرورش) -- ایالات متحده -- نمونه پژوهی
موضوع	: برنامه‌ریزی درسی / تحولات آموزشی -- تاریخ -- قرن ۲۱م.
شناسه افزوده	: شعبانی، مرتضی، ۱۳۶۵ - مترجم
رده بندی کنگره	: LB۲۸۰۶/۱۳۹۴۱۵ ۱۳۹۴ب۴ /
رده بندی دیویی	: ۰۰۹۷۳/۳۷۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۰۱۹۶۸۶

برنامه‌ریزی درسی

تلفیق چند فرهنگ‌گرایی، ساختن‌گرایی و اصلاحات آموزش و پرورش

تالیف: هنسون تی کنت

ترجمه: مرتضی شعبانی - اکبر هدایتی

زهرا افشارکهن - سید علی خالقی‌نژاد - بابک سلمانی

صفحه‌آرا: منیرالسادات حسینی

ناشر: انتشارات آوای نور

چاپ دوم ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۱۷۱-۹

نشانی: تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید نظری غربی

پلاک ۹۹، تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵ - نامبر: ۶۶۴۸۰۸۸۲

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

قیمت ۴۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

- فصل ۱: مقدمه ای بر برنامه ریزی درسی.....۷
- فصل ۲: مبانی اجتماعی و فناورانه برنامه درسی.....۶۹
- فصل ۳: مبانی تاریخی و فلسفی برنامه درسی۱۵۵
- فصل ۴: مفاهیم، نظریه‌ها و الگوها۲۱۱
- فصل ۵: طراحی و سازماندهی برنامه‌های درسی.....۲۶۵
- فصل ۶: غایت‌ها، هدف‌های کلی و هدف‌های عینی۲۹۵
- فصل ۷: انتخاب محتوا و فعالیت‌های یادگیری۳۳۳
- فصل ۸: کمک به تغییر افراد۳۹۳
- فصل ۹: ارزشیابی آموزش و برنامه‌درسی۴۴۳
- فصل ۱۰: برنامه ریزی و انتقال برنامه درسی به فرایند آموزش۴۹۳
- فصل ۱۱: روندهای حال و آینده برنامه‌درسی۵۴۱

تقدیم به دکتر

حسن ملکی

استاد راهنمای مترجمان کتاب

مقدمه

برنامه و برنامه ریزی مفاهیمی هستند که انسان را همواره به داشتن اهداف و تلاش برای دستیابی به آنها ترغیب می‌کنند. اما سوال اساسی این است که آیا همواره می‌توان در موقعیتهایی نظیر موقعیتهای آموزشی اهداف را از پیش تعیین، و به منظور دستیابی به آنها امکانات موجود را بسیج کرد؟ چه کسی یا کسانی صلاحیت تعیین این اهداف را دارند؟ به منظور بسیج امکانات چه لوازمی مورد نیاز است؟ این لوازم را با چه آرایشی باید طراحی کرد؟ چگونه می‌توان از میزان پیشرفت به سمت اهداف آگاه شد؟ بهترین زمان به منظور رصد و پایش فعالیت‌های موجود به منظور اصلاح فعالیت‌های آموزشی و یادگیری چه زمانی است؟ ...

به طور کلی به منظور پاسخگویی به سوالات فوق و سوالات مشابه دیگر می‌توان مجموعه فعالیت‌های آموزشی را به سه بخش تقسیم کرد: **فعالیت‌های قبل از آموزش، فعالیت‌های حین آموزش، فعالیت‌های پس از آموزش.**

فعالیهایی که در حال حاضر بیشترین سهم را به خود اختصاص می‌دهند (چه در حوزه آموزشهای آکادمیک و چه در حوزه آموزشهای سازمانی) فعالیت‌های مرتبط با بخش حین آموزش است. در این بخش برنامه ریزان آموزشی و درسی به تعیین اهداف، طراحی و سازماندهی محتوا، انتخاب و تدارک منابع و رسانه‌های یادگیری، انتخاب و اجرای روشهای آموزشی و فعالیت‌هایی از این دست می‌پردازند.

اما به فعالیت‌هایی که مربوط به قبل و بعد از آموزش است کمتر توجه می‌شود. هرچند در مدل‌ها و استانداردهای آموزشی مراحل و گامهایی با نام‌های نیازسنجی آموزشی و ارزشیابی آموزشی برای توجه به فعالیت‌های قبل و بعد از آموزش در نظر گرفته شده است ولی مسئله زمانی آشکار می‌شود که این گامها بیش از آنکه معطوف به قبل و بعد از آموزش باشند در خدمت فعالیت‌های حین آموزش درآیند. به عبارت دیگر عمده ترین وظیفه نیازسنجی آموزشی کمک به فراگیر به منظور شناسایی نیازهای آموزشی واقعی خود و برقراری ارتباط میان اهداف و سرفصلهای آموزشی با نیازهای وی قبل از شروع دوره است. فراگیران زمانی با انگیزه و اشتیاق در دوره ها و کلاسهای آموزشی شرکت می‌کنند که احساس کنند فعالیت‌های آموزشی و یادگیری به صورت واقعی پاسخگوی نیازهای آنها است. چند درصد از برنامه ریزان آموزشی و درسی پیش از شروع دوره‌های آموزشی بیش از آنکه دغدغه تولید و طراحی و توزیع محتوا و منابع یادگیری، تدوین تقویم آموزشی و اجرای مطلوب دوره ها را داشته باشند انرژی خود را صرف توجیه فراگیران کلاس و برقراری ارتباط میان دوره‌های آموزشی با نیازهای واقعی فراگیران و پاسخگویی به سوالات آنها در ارتباط با ضرورت برگزاری کلاسهای آموزشی می‌کنند؟ آیا زمان آن فرا نرسیده است که بیش از اینکه ذهن خود را مشغول محاسبه و تحلیل اعدادی نظیر نرخ نفوذ، نرخ مشارکت، نرخ افت و سایر نسبتهای آموزشی کنیم که همگی از جنس معلولهای وابسته به علل اساسی دیگری هستند به دلایلی نظیر عدم برقراری ارتباط واضح و آشکار میان دوره‌های آموزشی و نیازهای واقعی مخاطبان قبل از شروع دوره معطوف داریم؟

در ارتباط با فعالیت‌های بعد از آموزش نیز وضع به همین منوال است. توضیح اینکه از عمده ترین وظایف ارزشیابی آموزشی اطمینان یافتن از انتقال برنامه‌های درسی کسب شده به محیط واقعی است؛ وظیفه‌ای که بیش از آنکه معطوف به عقب (یعنی فعالیت‌های حین آموزش) باشد باید نگاه به حال و آینده فراگیر داشته

باشد. به عبارت دیگر به نیازهای امروز و آینده فراگیر و نحوه ارتباط میان مطالب آموخته شده و برطرف کردن آن نیازها توجه داشته باشد. چنین نگاهی مستلزم توجه به **شایستگی‌هایی نظیر شناخت دقیق وضع موجود فراگیر و جامعه در طراحان برنامه و معلمان است** و تا آنها خود با دغدغه‌ها و نیازهای روز جامعه و فراگیران آشنا نباشند نمی‌توانند افرادی توانمند برای برطرف کردن این نیازها پرورش دهند. بنابراین طراحان برنامه‌های آموزشی و درسی و معلمان باید به منظور انتقال مفاهیم به محیط واقعی ارزشیابی را معطوف به حال و آینده فراگیر و جامعه طراحی کنند و **پاسخگو بودن نسبت به این نیازها باید تبدیل به یک اصل در برنامه‌ها گردد.**

کتاب حاضر با عنوان برنامه ریزی درسی، انتقال چندقهرنگ گزایی، ساختن گزایی و اصلاحات آموزش و پرورش در صدد پاسخگویی به برخی از سوالات و ابهامات و گشودن فضاهایی جدید به منظور تفکر و در ادامه اقدام در خصوص اصلاح فرایندهای جاری آموزشی است. از کلیه خوانندگان فهیم این کتاب خواهشمندم مطالب کتاب حاضر را که با **مقدمه‌ای بر برنامه ریزی درسی (فصل اول)** شروع می‌شود و با **بررسی مبانی و مفاهیم برنامه درسی** ادامه می‌یابد (فصول دوم، سوم و چهارم) و در ادامه مباحث مرتبط با **طراحی برنامه درسی، تدوین اهداف، انتخاب محتوا و فعالیت‌های یادگیری و ارزشیابی آموزشی (فصول چهارم، پنجم، ششم، هفتم و نهم)** را مطرح می‌کند با توجه به سوالات مطرح شده در این مقدمه کوتاه و با نگاهی انتقادی مطالعه کنند.

البته این کتاب فصولی را نیز به مطالب مرتبط با **تغییر افراد و انتقال برنامه درسی (فصول هشتم و نهم)** اختصاص داده است که در آن مطالبی نظیر عوامل تغییر، راههای تغییر سازمانی، موانع تغییر و همچنین عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی، تدوین طرح درس و مدیریت زمان مطرح می‌گردند. و در انتها به **روندهای حال و آینده برنامه‌های درسی** می‌پردازد. فصولی که کمی با آنچه در بیشتر کتابهای موجود در حوزه برنامه درسی در کشور وجود دارند متفاوت است و در آن سعی شده است از زاویه و دریچه‌ای دیگر به مباحث مرتبط با برنامه درسی پرداخته شود.

در انتها امیدوارم خوانندگان این کتاب ما را از نظرات و پیشنهادهای سازنده و راهگشای خود بی‌نسیب نگذراند. به امید آینده‌ای روشن که از آن ماست.

مرتضی شعبانی

مدیر توسعه منابع انسانی موسسه اعتباری کوثر

شهریور ماه هزار و سیصد و نود و پنج

Shabane.morteza@gmail.com

۰۹۱۲۳۰۴۴۷۹۰